

צ'יבזטי מודה ר"י

קמא

דף קיה:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רסב

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

מאמר ושקוי בבכי מסכת

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה

נאמרה בשבת שאחר חג השבועות

שנת תקסו

פתיחה

רבנו מבאר שצדיק גדול שמגלה חידושי תורה של ממש וחדשים לגמרי צריך לבכות קודם שמחדשם כדי ליתן לקליפות חלקם שיסתלקו אז יוכל להמשיכם להיכן שצריך לתיקון העולם.

ליקוטי הלכות

אין

שיחות השייך לתורה זו

ומאמר "ויאמר בעז", (בליקו"מ ח"א) סימן ס"ה, נאמר בקיץ תקס"ו, בסמוך אחר פטירת בנו הקדוש שלמה אפרים הנזכר – לעיל, שהיה בחודש סיון תקס"ו; ואז נאמר המאמר הנזכר – לעיל ביום ששי ערב – שבת – ק"ש. וקדם לזה אמר מאמר "דע, כי יש אריך אנפין וכו'", (בליקו"מ ח"א) סימן רמ"ב; וביום חמישי שלפניו בכה לפנינו; ובשבת שאחר זה (בסיון) שנת תקס"ו הנזכר – לעיל) אמר מאמר "ושקוי בבכי מסכת" – (בליקו"מ ח"א) סימן רס"ב: (חיי-מוהר"ן, סימן ג"ט; וכו' בחיי"מ סל"א דלהלן).

בשאר התורה הנדפסת בליקוטי-מוהר"ן חלק א' על פסוק: "ושקוי בבכי מסכת", שקדם חידושי-תורה צריכין לבכות, אמר אז על עצמו – שבכל עת שהוא מחדש חידושי-תורה הוא בוכה מקדם. גם אז בעת ההיא ראינו בעינינו ענין זה, כי באותה העת אמר התורה "ויאמר בעז אל רות" (ליקו"מ ח"א, סימן ס"ה), ביום נ"א ערב-שבת-ק"ש, קיץ תקס"ו (ענין בחי"מ סעיף כ"ח, מובא שם בתורה). גם קדם לזה אמר התורה: "דע שיש אריך אנפין וקלפה" וכו' בסימן רמ"ב; וביום חמישי שלפניו בכה לפנינו; ואחר-כך ביום שבת שלאחריו אמר הענין הנזכר – לעיל על פסוק: "ושקוי בבכי מסכת". ויש בענין זה הרבה לספר, כי כל זה היה בסמוך אחר פטירת בנו שלמה אפרים זכרוננו לברכה, ומעט יתבאר במקום אחר (ראה בחיי"מ סעיף תקפ"ג; וימי מוהר"ת סי"א – הובאו לעיל בתו"ס"ה) בענין זה: (חיי מוהר"ן, סימן ל"א).

עונג שבת לרבי אפרימעל קראקובסקי עמ' שצ – ועתה באתי לשמחך בד"ת המשמחי לב הנה העיר ה' את רוחי בדברי החידושיך אשר גילה רבנו ז"ל בליקוטי קמא סימן רסב דע שע"י התחדשות התורה וכו'... ע"כ וכו'... צריך לבכות מקודם וכו'... יעיי"ש, גם בספר המדות אות חידושיך דאורייתא/2 וזה לה"ק מחדשי אורייתא צריכין ללמוד קודם החידושיך פוסקים וגם אח"כ וכו' יעיי"ש וי"ל דדברי קדשו ז"ל נאמר רק באותן חידושיך שמחדש אדם מעצמו אבל החידושיך שאדם מחדש ויסודתם בהררי קודש שבנויים ביסודת חזקים מבני עליה ובפרט שהיסודת על דברי רבנו ז"ל אין שום חשש עליהם שלא יגע בהן זר כי היסודת הם עיקר הבנין ואחריהם נבנה כל הבנין ע"כ יש לסמוך על דברי רבנו ז"ל שעליהם בנין כל החידושים בעה"י שיהיה לנכון.

הקדמה

רבנו מבאר כאן שחידושי תורה של ממש ראשיתם מצער במעין החכמה והולכים ומתרחבים (לאורך ורוחב ועומק) עד שנעשים כנהר שוטף, והכל באים לשנות מהם. וכמשל המים שיצאו לעתיד לבא מקדש הקדשים וכשיצאו חוץ לירושלים יהיו כנהר שוטף. ועל כן מי שרוצה לחדש חדושים של ממש צריך לבכות קודם, נראה כוונתו כיון שהם חדושים אמתיים חדשים לגמרי הנובעים ממעין החכמה שמעולם לא נתגלו בזה העולם לכן יש עליהם קטרוג גדול, על כן צריך לבכות קודם ומהבכי הזה לוקחים הקליפות חלקם ומסתלקים, ואזי אפשר להמשיך את החדושים להיכן שצריך. רבנו לא מבאר להיכן צריך ואולי כוונתו למבואר בקדמת הזוהר (דף ה.). שחידושים אמיתיים עולים להקב"ה והוא מסתיר אותם מקנאת המלאכים ובעלי הדין וגם מכסה ומסתיר את החכם שחידש אותם, ובורא מהם ארץ ושמים חדשים, ועי"ז נעשה החכם שותף להקב"ה בחדוש מעשה בראשית עי"ש.

קושיות

* כח עד ל' חשי תשפ"ג ירושלים

² ספר המידות – ערך חידושיך דאורייתא חלק שני – אות ז. מחדשי אורייתא צריכים ללמוד קדם החדוש פוסקים וגם אחר כך. והלמוד פוסקים הוא השמירה של החידושיך, שלא יגע בהן זר. גם כשרוצה לעשות צדקה צריך לעשות כן כמו בחדושיך:

א. על כן מי שרוצה לחדש חידושי דאורייתא שיש בהן ממש, הוא צריך לבכות מקודם. צ"ע מאי על כן היכן זה רמוז לפני כן. אולי רוצה לומר כיון שיוצא ממעיין החכמה חדושי תורה חדשים לגמרי שמעולם לא נתגלו בעולם הזה, לכן יש עליו קטרוג גדול שרק ע"י בכי אפשר לבטלו.

ב. היתכן שבכי של קדושה שבוכה שיזכה לחדש חדושים אמיתיים ושיהיו רק לתועלת ולא ישמע כל אחד מהשומעים רק את הראוי לו וכיו"ב, יתכן שבכי קדוש כזה נעשה חלק הסט"א. הרי מצינו כה"ג במים אחרונים ושם חלק הסט"א היא זהמת הידים דייקא, כראוי להם שהם זהמה.

ג. כאן מבואר שהדמעות הן רק כדי ליתן לקליפות חלקן שיסתלקו אבל בתורה ל' תנינא מבואר שהחדושי תורה נעשים ע"י הדמעות, ונראה שלא דווקא אלא הכוונה כיון שרק ע"י דמעות מסתלקים הקליפות וניתן להמשיכם למקום שצריך לכן נחשב כאילו ע"י הדמעות נעשו החדושים, שהרי בלא דמעות א"א היה להמשיכם להיכן שצריך.

ד. מבואר בעונג שבת וכן משמע מהרמ"ק על הקדמת הזוהר הנ"ל שמדובר בחדושי תורה חדשים ממש עם הקדמות חדשות שמחדשים גדולי הצדיקים, אבל מה שאנו מבארים בדבריהם על פי הקדמותיהם אין חשש של יניקת הסט"א, וצ"ע א"כ מה אנשים כערכנו צריכים ללמוד מכאן? ואולי אין כוונתם שעל חדושים שלנו אין קטרוג אלא כוונתם רק לבאר כיצד הותר לנו לחדש ביאורים ותרצו שאין כזה קטרוג אבל קצת קטרוג יש, ועל כן גם אנו קודם שמחדשים ביאור בדברי רבינו צריכים לבכות כדי לסלק הקטרוג אע"פ שהוא חלש יותר.

עד כאן ההקדמה

✳

תורה רסב ג'י

דע שע"י התחדשות התורה דהיינו חדושי תורה שאדם מחדש נעשה נהרות רוחניים, כי כשמתחיל לחדש בתורה, אזי מתחיל לנבוע מעיין חכמה, בבחי' (יואל ד') ומעיין מבית ה' יצא, דהיינו שמעיין שהוא השכל יוצא מבית המקדש, כ"ש (משלי כד') בחכמה יבנה בית ויעל כן חכמה נקרא בית, בחי' בית המקדש שהוא בית הדעת כחז"ל מי שיש בו דעת כאילו נבנה בהמ"ק בימיו. וזה המעיין בתחילה הוא צר וקטן, ואח"כ מתרחב ומתפשט יותר ויותר, עד שנעשה ממנו נהרות, והכל באים לשתות מאלו הנהרות. כוונת רבנו כאן להמשיל את התחדשות חדושי תורה

¹ תפ"ד צילום 160 ב

² תורה זו נאמרה בשבת שאחר שבועות שנת תקפו סמוך אחר פטירת בנו עיין חיי טוהר"ן סימן נט וסימן לא ושיחת הר"ן קפט והערת הרב קפלן שם אות שעה

³ יואל פרק ד (יח) והיה ביום ההוא יטפו הנהרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים ומעיין מבית ידוד יצא והשקה את נחל השטים:

מצודות דוד – ומעיין – הוא הנחל האמור בנבואת יחזקאל והוא המקור האמור בנבואת זכריה. והשקה – מי המעיין הזה ישקה את עמק השיטים להיות נמשך כנהר:

מלבי"ם – (יח) והיה ביום ההוא – תרבה השפע והברכה ביתר שאת עד שההרים יטפו עסיס – מרוב הפירות המתוקים, והגבעות תלכנה חלב – מרוב הבקר והצאן, וכל אפיקי יהודה ילכו מים – שעד עתה היה חסרון מים בין בכללות א"י בין בירושלים שלא היו מעינות בירושלים, ואז לא לבד שיהיה מים ביהודה כי גם מעיין יצא מבית ה' – משם יפתח מקור נפתח ויתפשט לחוץ עד שישקה את נחל השטים – ולדעת ר' סעדיה הוא הירדן שהוא קרוב לשטים, ולרש"י הוא כמשמעו, ועל המעיין הזה כבר נבא יחזקאל וזכריה, וע"ד הרמז שמשם תצא התורה והאמונה הנמשלה למים, לכל העולם, ויען שבשטים פרצו בזנות ובע"ז לבית פעור והיה ראשית חטאת לבית ישראל, מציין שהמעין הקדוש יטהר את הטומאה אשר התחלה בנחל השטים ויעביר הרעות הזרות והתאוות:

זכריה פרק יד (ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם חצצים אל הים הקדמוני וחצצים אל הים האחרון בקיץ ובחורף יהיה:

יחזקאל פרק מז (א) וישבני אל פתח הבית והנה מים יצאים מתחת מפתן הבית קדימה כי פני הבית קדים והמים ירדו מתחת מפתח הבית הימנית מנגב למזבת: (ב) ויצאני דרך שער צפונה ויסבני דרך חוץ אל שער החוץ דרך הפונה קדים והנה מים מפפים מן הפתח הימנית: (ג) בצאת האיש קדים וכו' וישבני אלף באמה ויעברני במים מי אפסים: (ד) וישבני אלף ויעברני במים מי אפסים וישבני אלף ויעברני מי מתנים: (ה) וישבני אלף נחל אשר לא אוכל לעבר כי גאו המים מי שחו נחל אשר לא יעבר: (ו) ויאמר אלי הראית כן אדם ויולכני וישבני על שפת הנחל: (ז) בשובני והנה אל שפת הנחל עץ רב מאד מזה ומזה: (ח) ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגליל והקדמונה וירדו על הערבה ויבאו הימה אל הימה המוצאים ונרפאו ונרפאו (ונרפאו) המים:

⁴ משלי פרק כד (ג) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתבונן:

מלבי"ם (ג-ד) בחכמה יבנה בית וכו' כל הון יקר ונעים – החכמה היא מקובלת והוא אוסף חקי החכמה מבחוץ, ומקבץ אל לבו כלליה ולמודיה אחת אחת, והוא נמשל למי שאוסף עצים ואבנים וסיד וכל החומריים הצריכים לבנין הבית ובונה אבן אל אבן, אולם התבונה הוא המבין דבר מתוך דבר, אחר שקבל וקבץ חקי החכמה ואסף אותם באמונה, והוא דומה למכוון הבית – ומשים עליו הגג והתקרה.....

⁵ ראה תורה נט אות ה' גם שם הביא שני פסוקים אלה יחד.

מראשית הוולדן במעייני החכמה (היוצא מבית התפלה)¹⁷ עד שיוצאים מפיו בביאורים מבוארים היטב, לנהר שעתיד לצאת מבית המקדש בגאולה העתידה כמבואר ביחזקאל פרק מז ומבואר ביומא עז:ט¹⁸ שתחילה יצא מקדש הקדשים כקרני סלעים ובפתח ההיכל כבר היה כחוט של שתי ובפתח האולם כחוט ערב ובפתח העזרה כפי פך קטן וכשיצא מחומת הבית כבר היה עמוק עד הקרסול, ואחרי אלף אמה הגיע עד הברכים ואחרי עוד אלף אמה עד המתנים ואחרי עוד אלף אמה היה כנחל שוטף. וזהו שאומר רבנו שבתחילה הוא צר והולך ונעשה נהר.

ע"כ-על כן/ מי שרוצה לחדש חידושין דאורייתא שיש בהן ממש, הוא צריך לבכות מקודם, כי כשנעשין נהרות הנ"ל של חדושי תורה, והכל באים לשתות מהם, אזי יבואו ג"כ- גם כן קליפות וס"א-וסטרא אחרא ח"ו-חס ושלום, לשתות ג"כ-גם כן משם, ע"כ-על כן צריך לבכות מקודם [כ"א/כ"ב]. ואזי עושה ע"י הבכי נהרות, דהיינו שמתקן את הנהרות בבחי' (איוב כח/י"ג) מבכי נהרות חבש ותעלומה יוציא אור (י"ט/י"ג). ומבאר רבנו שע"י הבכי מתקן נהרות של חדושי תורה, ומשם מהבכי שותין די סיפוקם כל הקליפות וס"א-וסטרא אחרא, בסוד המים אחרונים¹⁹, כי הבכי אע"פ שמעורר רחמים למעלה, יש בו חלק הס"א דהיינו מה שמסתכל על החסרון, וגם

¹⁷ עיין תורה ח' אות ז' - וְהֵעֵנִין, כְּמוֹ שֶׁתּוֹב בְּתַקוּנֵי זֶהר (תקון י"ד, כ"ט): 'גַּן דָּא אֲוֵרִיתָא', כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת גַּן, וְנִשְׁמֹת יִשְׂרָאֵל הַמְעֵינִים וּמְבִינִים בְּהַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת עֲשִׁבִין וְדִשְׁאִין דְּאֲתֵרְבִּיאוּ בְּגַן. וּמֵאִין הֵם גְּדִלִים? הוּא מִמְעֵין, דָּא חֻקָּה, כְּמוֹ שֶׁתּוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד): "מִמְעֵין גְּנִים". וּמֵהִיכָן מְקַבְּלִין הַחֻקָּה וְהַשְׁכָּל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְעֵינִין? הוּא מִהַתּפִּלָּה, כְּמוֹ שֶׁתּוֹב (יוֹאֵל ד): "וּמִמְעֵין מִבֵּית ה' יֵצֵא" הוּא הַתּפִּלָּה, כְּמוֹ שֶׁתּוֹב (יִשְׁעִיָּהוּ נ"ו): "כִּי בֵּיתִי בֵּית תּפִּלָּה". וְהוּא בְּחִינַת מִבֵּיא מִכָּח אֶל הַפְּעֵל:

¹⁸ יומא דף עז: אמר רבי פנחס משום רב הונא צפורהא מעין היוצא מבית קדשי הקדשים בתחילה דומה לקרני חגבים כיון שהגיע לפתח היכל נעשה כחוט של שתי כיון שהגיע לאולם נעשה כחוט של ערב כיון שהגיע אל פתח עזרה נעשה כפי פך קטן והיינו דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר מים [עתה]. מפכין עתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית מכאן ואילך היה מתגבר ועולה עד שמגיע לפתח בית דוד כיון שמגיע לפתח בית דוד נעשה כנחל שוטף שבו רוחצין זבין וזבות נדות ויולדות שנאמר ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד ולישבי ירושלים לחטאת ולנדה.

¹⁹ צ"ע מאי על כן? ואולי רוצה לומר כיון שיוצא ממעייני החכמה שהוא מקום קדוש לכן יש עליו קטרוג גדול שרק ע"י בכי אפשר לבטלו.

¹⁷ עיין תורה ל' תנינא שם הלשון שיש חדושים שנעשין ע"י דמעות כמובא בסיון רסב, והן עומדות כנגד גזירות האומות על ישראל. ומבאר שם כי כל כוחם מהדמעות של עשו על הברכות ודמעות אלו עומדות כנגד הגזירות לבטלן

²⁰ בתורה ל' תנינא מבאר שהדמעות המבוארות כאן עומדות כנגד גזירות האומות על ישראל כי כוחם של האומות לגזור גזירות על ישראל הוא מהדמעות של עשו שבכה כשנוכח שהפסיד את ברכות יצחק אביו, כמבואר בזהר שמות יב: וביאר המתוק מדבש שם שכיון שכלפי חוץ היה בזה חילול ה' שנדמה כאילו יעקב גנב אותן ממנו, לכן יש בכוח לקטרג על ישראל בכל הגלות הארוכה (ובמדרש מבואר שהדמעות של ישראל על יסורי הגלות והגזרות הן מבטלות את הדמעות הנ"ל של עשו) ומרבנו משמע שדווקא דמעות שישאל מורידים קודם שמחדשים בתורה הן המבטלות אותן, וצ"ע האם אפשר ללמוד גם משם לכאן שהתגברות הס"א על חדושי התורה היא מכח הדמעות הנ"ל ועל כן הדמעות שבוכה קודם שמחדש בתורה מבטלות אותן.

²¹ איוב פרק כח (יא) מבכי נהרות חבש ותעלמה יצא אור: (יב) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה:

¹⁷ עיין פרש"י שם [מפני כבייתן של ישראל שהיו בוכין לאמר מה נשתה חבש ותיקן להם נהרי מים מן הסלע. ויחבש להם מחרגם ואתקין]

¹⁸ רש"י (יא) מבכי נהרות חבש - בבריאת העולם כשבכו מים התחתונים, בכי כמו נבכי ים (איוב לט). חבש - כמו ויחבש את חמורו (בראשית כב) כ"ש, (ס"א מבכי וגו' מפני כבייתן של ישראל שהיו בוכין לאמר מה נשתה חבש ותיקן להם נהרי מים מן הסלע ויחבש להם מחרגם ואתקין). ותעלומה יוציא אור - חלון יש ברקיע ושמו תעלומה משם תולדות השמש לתקופתו (בפרקי ר' אליעזר) כלומר לכל דבר יש מוצא וסוף רק לחכמה לא מוצא לה אלא מפיו ולא סוף עולמות:

¹⁹ וזהו תרומה דף קנז: לבתר דאכיל בר נש ואתענג, אצטרין למיהב חולקא דתמצית לההוא סטרא, ומאן איהו, מים אחרונים, ההוא וזהו דידין, דאצטרין למיהב לההוא סטרא חולקא דאצטרין ליה, ועל דא ודאי אינון חובה, חובה אינון, ובאתר דחובה שריין, ואיהו חיובא על בר נש למיהב ליה חולקא דא, (שאם לא יתן לחיצונים חלקם ירדפו אחריו ויזיקוהו) ועל דא לא איצטרין לברכא כלל (על גטילת ידים), דהא ברכה לאו איהו בההוא סטרא (כי אם יברך ישפיע להם שפע).

שער המצות - פרשת עקב - ענין מים אחרונים [קטן] דע כי ס"א עומד על השלחן כנזכר בזהר פרשת תרומה דף קנ"ד ויכול אז לשלוט עליו יותר משאר זמנים ובפרט בהיות האדם יחידי ואין שם ג' אנשים כדי לברך ברכת זימון כי ע"י ברכת זימון מסלק ס"א משם כנזכר פרשת בלק בעובדא דההוא. ינוקא וצריך לזהר מאוד בכונות מים אחרונים כדי שלא יקטרג עליו אבל ע"י זו המתנה שנותן לו כנודע מסתלק הס"א והולך לו כי בתחלה היה אורח ואח"כ אם לא יכוין בברכת הזימון היטב יעשה בעל הבית ויקטרג עליו ובפרט בהיותו יחידי בלי זימון כנזכר. וזהו מה שתכוין הנה ר"ת מים אחרונים מ"א וכן ר"ת וס"א אחרונים מ"א. הראשון הוא מ"א אותיות שיש באה"י דמלוי יודין והמ"א הב' הוא מ"א אותיות שיש באה"ה דמילוי אלפין ותכוין לסלק ולדחות מעל השולחן לס"א ע"י שני מ"א מ"א אלו שלא יקח יותר מחלקו הראוי לו.

חסד לאברהם (אזולתי)- מעין ז - נהר י' - וכאשר האדם יעשה דבר של קדושה, הנה הרעים האלה כיון שרואים שאין להם אחיזה לא בדיבור ולא במעשה הם עולים למעלה מקנאה שכל מערכות נקשרות והיא נבדלת כמצורע, עולה והולכת ומקטרגת על הקרבן ההוא או על השמחה ההיא, לכך צריך לתת חלק לקליפה, ומעשה אברהם בסעודת שמחת הגמל את יצחק יוכיח בדפי' בזהר, שלא זו מלפני הקדוש ברוך הוא עד שגזר יצחק למיתה, כל זה גורמת הרשעה הזאת אם לא יתנו לה חלק מה, וענין זה צריך דעת הרבה, כי א"א שישלימו ביניהם שהם צרות זו לזו כנזכר, לולי חכמת התורה על דרך שצוותה התורה ליתן לה חלק: והנה החלק הניתן לקליפה, הא' אב לכולם הוא השעיר הניתן לעזאזל. הב' שעיר ר"ח. הג' שער של תפילין. הד' מים אחרונים. הו' ערלה בעפר. הו' שער נדה וצפרניה כנזכר בזהר. הו' פירות הערלה. הח' פרי החג. הט' הוידי בקרבן. הי' בשר הגוף הבלה בעפר כנזכר בזהר בפסוק הכסיל חובק את בשרו.

כשבוכה על חסרון קדושה עצם הבכי יש בו חלק הסט"א¹⁷ ורק הכסופים לקדושה שבמלובשים בו הם צד הקדושה. ואח"כ אחרי שנותן לסט"א את חלקה היא מסתלקת. נמצא שע"י "מבכי נהרות חייב תעלומה יוציא אור" דהיינו חדושי תורה שהיו נעלמים, ואזי כשעושה נהרות מחידושי דאורייתא שמחדש אח"כ אחרי שקבלה הסט"א חלקה והסתלקה, אזי יכול להמשיכם רק למקומות שצריך, שלא ישתו"י ממנו זרים. נראה כוונת רבנו למבואר בהקדמת הזוהר¹⁸ שחדושי תורה אמיתיים עולים למעלה והקב"ה מבסה ומסתיר אותם ובורא מהם שמים וארץ חדשים, ומבסה ומגן על החכם שחידש אותם של יקטרגו עליו בעלי הדין שאינו ראוי לזה לפי מעשיו. ומבואר שם שחדושים של שקר נעשים רקיעי שוא¹⁹.

וע"כ חיבור ההלכות והחידושי נקרא מסכת [כ"א]/כ"ב, כי זה בחי' (תהלים קב)/כ"ג כדושיקוי בבכי מסכתי, דהיינו שצריך למסוך דהיינו כ"ד/למזוג את המשקה שהם הנהרות של חדושי תורה בבכי, כי צריך לבכות מקודם כנ"ל.

ה"א מי רחיצת ידיים מבית הכסא והשינה, ויש רבים, והכוונה בכל אלה להבדילה שלא יקנטר בקדושה ולא יקטרג כי בחלק ההוא צהלה ושמוחה, ואינה תובעת כלל אלא אם יתנו לה פתח בדיבור או במעשה כנוצר, או בהרהור כגון בקרבן, או מצוה שלא לשמה:
 י עיין גם תורה סז תנינא שהבכי הסתלקות האור, בחי' חסרון הדעת כי בדעת שלם אין יסורים כלל (כמבואר בתורה כא אות יא ותורה סה אות ג' ותורה רנ), ואע"פ שדייקא ע"י הבכי גם מחזיר את הדעת כמבואר שם אבל עצם הבכי הוא בחי' של הסתלקות על הצד החסר שזה בחי' דעת קלה, בחי' אשה שדמעתי מצויה.

¹⁷ בתקפה ברגו-ש' ונאית ב', ובתקפה בגיטין קצת דושה לש'

¹⁸ הקדמת הזוהר דף ד: - אמר רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אביו, מהו ובצל ידי כפיתיה מה פירושו, אמר ליה רבי שמעון, בשעתא דאתמסר אורייתא למשה בשעת מתן תורה כשמסר הקב"ה את התורה למשה, איתו כמה רבוא דמלאכי עלאי לאוקרא ליה בשלהובא דפומהון באו כמה רבוא מלאכי מעלה לשורפו בשלהבת פיהם, מחמת קנאתם על קבלת התורה, עד דחפא עליה קדשא בריה הוא עד שכיסה עליו הקב"ה בצל ידו, וכן והשתא דהאי מלה סלקא ואתערטרא וקיימא קמי קדשא בריה הוא גם עתה כשעולה חידוש התורה ומתעטר ועומד לפני הקב"ה, איהו חפי על ההיא מלה הוא מכסה על אותו החידוש, וכפי על תהוא בר נש דלא ישתמודע לגבייהו אלא [דף ה.] קדשא בריה הוא ומכסה על זה האדם שלא יכירו בו המלאכים אלא הקב"ה, ולא יקנאון לגביה ולא יקנאו בו, לפי שרואים גדול אור התורה שעולה, והקב"ה מכסה עליו בעוד שהחידוש עולה כדי שלא יקטרגו עליו לומר שאינו ראוי לזה המעלה מחמת מעשיו הרעים, ולא יבלבלו את השמחה, עד דאתעביד מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשה עד שנעשה מזה החידוש שמים או ארץ חדשים, כי אחר שכבר נעשה אין בידם לקלקלם, הךא הוא דכתיב זהו שכתוב ובצל ידי כפיתיה לנטוע שמים וליסוד ארץ שעל ידי שמכסה הקב"ה על האדם וחידושי תורתו, בורא שמים וארץ חדשים. (ימ"ק ונ"ג ומפ"ס)

מכאן דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה מכאן אנו לומדים שכל דבר הסתום ומכוסה מן העין עולה לתועלת רבה, שאין עין הרעה שולטת בו, הךא הוא דכתיב זהו שכתוב ובצל ידי כפיתיה ועל ידי זה אין עין הרעה של המלאכים שולטת בו, ומפרש ואמאי אתחפי ואתכסי מעינא למה היה צריך לכסותו מראיית העין, בגין לתועלתא עלאה שתהיה על ידי זה תועלת רבה, ומיה תועלת הךא הוא דכתיב זהו שכתוב לנטוע שמים וליסוד ארץ, כמה דאתמר כמו שאמרנו שעל ידי שאומר ההקדמות והדברי תורה, נבראים שמים וארץ חדשים כנ"ל, ולאמר לציין עמי אתה פירוש ולאמר לאנן תרעין ולומר לאותם השערים, שהם הקדמות שמקדים החכם, שהם כמו שערים לפתוח בהם את הענין, ומלין דמצוינין אלין על אלין ודברים המצוינים אלו על אלו, ור"ל ציין הם דברים המצוינים, שהם החידושי תורה עצמם, ומה שכתוב עמי אתה, אל תקרי עמי אתה בפת"ח תחת הע', אלא עמי אתה בחי"ק תחת הע', דהיינו למהוי שותפא עמי שתהיה שותף עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ מה אני בדיבור שלי עשיתי שמים וארץ, כמה דאת אמר כמו שנאמר בדרך יהו"ה שמים נעשו הרי שהקב"ה ברא את עולמו בדיבורו, אוף הכי את כמו כן עתה על ידי דברי תורה תוכל לברוא שמים וארץ, וקאי אנן דמשתדלי באורייתא אשרי להם להעוסקים בתורה. (ימ"ק ונ"ג)

ואי תימא דכל בר נש דלא ידע עביד דא ואם תאמר שדיבור של כל אדם שלא ידע כראוי סודות התורה, עושה שמים חדשים, ור"ל אל תחשוב שמאחר שכל כך חשוב המחדש חידושי תורה, אם כן ישתדל לחדש אפילו אינו מבין כראוי, אולי פעם יכוין לחידוש אמת, ואמר שאינו כן, כי תא חזי בא וראה, ההוא דלא אורחיה ברין דאורייתא מי שאין דרכו לעסוק בסתי תורה, וחדש מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאת וחידש איהו סוד שאינו יודע בביור שהוא אמת, ו"ל שלא חידש על פי ראשי פרקים והקדמות שנמסרו לו, אלא בודה מלכו הקדמות ואומר שזוהי כוונת הפסוק, אל תאמר שאם אינו מועיל אינו מויק, אלא תהיא מלה סלקא ונפיק לגבי תהיא מלה דבר הסוד ההוא עולה, ויוצא לקראת אותו הסוד איש תהפוכות לשון שקר שהוא איש בליעל הס"מ, מגו נוקבא דתהומא רבא מן הנקב של תהום רבה, ששם הוא מקום מושבו, כי על ידי חידוש שאינו אמיתי מתגבר הס"מ ומקבל הארה וכן מבינה דבריאה דקליפה הנקראת נוקבא דתהומא רבא, והיא קליפה גדולה מאד (ושאר נקבות דקליפה נקראות נוקבא דתהומא סתם בלא תוספת "רבא"), ודליג חמש מאה פרסי לקבלא לתהיא מלה ומדלג ת"ק פרסאות לקבל את אותו החידוש, והוא כנגד מה שאמרנו חז"ל (נז"ר פט"ז אות ו) עין החיים מהלך חמש מאות שנה, והם כנגד חמש ספירות דקדושה מחסד ועד חוד, ומקפץ בכל כחו למהר הקטרוג, (אי נמי, אפשר לפי שיונה מפסולת של חמש גבורות שכל אחת כוללה ממאה רבי ת"ק), ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה ולוקח את אותו החידוש ומוליכו לתוך הנוקבא דתהומא רבא ששם דירתו, ועביד בה רקיעא דשוא דאקרי תהו ועושה בו רקיע של שוא להסטרא אחרא הנקרא תהו, וטס בההוא רקיעא וטס ופך באותו הרקיע ההוא איש תהפוכות שהוא הס"מ, שיתא אלפי פרסי בזמנא חדא ששה אלף פרסאות בפעם אחת, ועתה בא וראה כחה של עבירה זו, שקודם שלקח את החידוש הזה לא היה לו כח אלא כנגד חמש ספירות לבד ורק בבחינת מאות, והיה לו כח רק לדלג, ואחר שלקח את אותו החידוש, יש לו כח כנגד שש בחינות, ובבחינת אלפים, וגם טס במקום לדלג, והששה אלפי פרסאות הם כנגד הו"ק שלו, כי הס"מ עיקרו הוא ו"ק, אלא שבחטא אדם הראשון נשלמו לו עשרה כלים, (וגם אחז"ל במס' פסחים דף צד ע"א, דשיתא אלפי פרסי הוי עלמא, הרי שטס את כל העולם).

(ומה שאנו מפרשים כהיום פסוקים בדרך פרד"ס בכמה אופנים, הנה מאחר שהוא לפי שורש דברי רז"ל והקדמותיהם, אנו גורמים בזה לעשות שמים וארץ חדשים). (ימ"ק ונ"ג)

¹⁹ ואולי זה הכוונה כאן שישתו זרים דהיינו בעלי הדין שרוצים לינק מחדושי אמת לומר שהם שקר ולעשות מהם רקיעי שווא, ועי"ז יהיה קיום לשווא והשקר ע"י ניצוץ של אמת שלקחו אליהם.

¹⁸ מדוע הגמרא נקראת מסכת, הרבה פירושים נאמרו בזה עיין ספר חסידים תקנ"ב, ותוס' יו"ט בהקדמה למסכת ברכות ובהערות הראשון לציון ותוספות אנשי-שם שם בסם לקט הקמה, ועיין ערוך ערך מסכתא, וברמ"ז בפתיחה לפירושו על המשניות.

¹⁹ אע"פ שאנו נוהגים לקרא מסכת רק למשנה וגמרא, אבל לפי הטעמים שנתנו המפרשים לשם מסכת מבואר שהוא ראוי לכל חדושי תורה. ראה תוספות יום טוב הקדמה למסכת ברכות - מסכת נראה בעיני שהוא מלשון מסכה יינה. כי כן כל מסכתא מזוגה ומעורבה בדינים שונים. והרי מקרא זה מסכה יינה בו נאמר חצבה עמודיה שבעה ונדרש בפ' כל כתבי (קטז): על תורה שבכתב. שספריה שבעה.

וזה בחי' [כ"ו/יב] **על נהרות בבל שם ישבנו, גם בכינו, כי נהרות בבל זה בחי' תלמוד בבלי שנעשה אצל הישיבות בבבל, שכידוע לכל חכם בבבל היה בית מדרש שלימד בו תלמידים, שמהם נעשים נהרות** דהיינו שמשם יצאו כל חדושי הגמרא הבבלי כנ"ל. וזהו המשך הפסוק **גם בכינו, כי צריך לבכות מקודם, בבחי' בחושיקוי בבכי מסכתי כנ"ל** ליתן לסט"א חלקה שתסתלק ואזי חדושי התורה יהיו עולים להיכן שצריך לעורר שפע ולברא ארץ ושמים חדשים: כאמור לדברי העונג שבת וכן משמע מהרמ"ק על הקדמת הזוהר הנ"ל שמדובר בחדושי תורה חדשים ממש עם הקדמות חדשות שמחדשים גדולי הצדיקים, אבל מה שאנו מבארים בדבריהם על פי הקדמותיהם אין חשש של יניקת הסט"א.

עד כאן ביאור חברותא לתורה רסב

ויאמר נא שערכה שלחנה ומסכה יינה היא התורה שבע"פ. שהיא כשולחן ערוך. ומסודר ליהנות על ידיה בתורה שבכתב. כי בלעדי הקבלה שבעל פה. לא ירים איש את ידו ואת רגלו בתורה שבכתב. ואמר מסכה יינה על ערוב ומזיגת דברי כולה כי דיניה ומשפטיה צדקו יחדיו ותלויים זה בזה ונלמדים זה מזה. ונדרשים זה ע"י זה. ולכך קראו לקבוץ פרקים. מסכת. והשם מסיכה על משקל גבירה ומשקל אחר גברת. כן יאמר גם כן מסכת. ותרגום לך זרוע עם גבורה. גבורתא. כן גבירה מתרגמינן גבירתא וככה אמרו מן מסיכה מסכתא: אבל בספר חסידים סימן תתקכ"ח מצאתי תורה שבעל פה דומה לצמר ופשתים שעומלים ואורגים בה. לכך נקרא מסכת. לשון אריגה. כמו על המסכת דכתיב גבי שמשון. הלכות לפרקים שמקבץ כל הדברים של ענין אחד זו היא מסכת עב"ל. ואף על פי שהסמ"ך נקודה בכתוב בקמ"ץ. אין הקריאה כך. כי בכתוב הוא בהפסק. לכך נשתנית לקמ"ץ. ואיכא נמי בינייהו דשני הפירושים. דלדידי מסכת המ"ם בשו"א ולדידיה בפת"ח:

כ"ג **תהילים פרק קב (ט) כל היום חרפוני אויבי מהוללי בי נשבעו: (י) כי אפר פלחם אכלתי ושאני בבכי מסכתי: (יא) מפני זעמך וקצףך כי נשאתני ותשליכני: פרש"י (י) בבכי מסכתי – בדמעה מזגתי:**

מצודות דוד – בבכי מסכתי – כי בעת השתיה יפול בכוס דמעות עיני והרי הוא מוזג בדמעות הבכי:

מצודות ציון (י) ושקוי – מלשון משקה. מסכתי – ענין מוזגה כמו מסכה יינה (משלי ט' ב'): (ובמשלי שם פירש המצודות ציון – מסכה – ענין מוזגת היין במים כמו למסוך שכר (ישעיה ה))

^{כ"ג} גם בדפודי ותולדו - ושקוי, ותולדו - ושקוי (בתהלים ושקוי)

כ"ד **למזוג – כך פירשו המפרשים על פסוק זה וכן במשלי ט' ה' "ושתו יין מסכתי" פרש"י ביין שמזגתי. וצ"ע לכאורה "מסכתי" הוא מלשון סיכה, דהיינו שצריך למשוך את המשקה, שהם הנהרות של חדושי תורה בבכי.**

^{כ"ד} * תהלים קלו

כ"ה **תהילים פרק קלז (א) על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בנכרנו את ציון:**

^{כ"ה} גם בדפודי ושקוי, ותולדו - ושקוי

